

Les 1: Jorik en de zilverschat

60-90 minuten

Lesinhoud

Een introductievideo vertelt over de gemeente Katwijk in de Middeleeuwen: de visserij, de paardenmarkt, de Ringburgwal, het kasteel 't Sant, maar vooral: de abdij in Rijnsburg. Deze abdij had een belangrijke plek in het leven van de mensen in de omgeving. Ook genoot zij pauselijke bescherming, vastgelegd in een indrukwekkend document met pauselijke zegel. Het jongetje Jorik leeft bij de abdij en krijgt op een dag een briefje in handen gedrukt van één van de nonnen: waar hebben zij op hun vlucht hun zilverschat achtergelaten?

De video wordt nabesproken en de leerlingen verwerken hun indrukken in een creatieve opdracht: het maken van een middeleeuwse brief met zegel.

Een video van een 3-D reconstructie van de abdij geeft een beeld van hoe de abdij er ooit moet hebben uitgezien.

Lesdoelen

De leerlingen maken kennis met de lokale geschiedenis en erfgoed, met name middeleeuws. Ze leren over het dagelijks leven van een kind in de regio in die tijd en over de landelijke en zelfs internationale gebeurtenissen die ook in de regio een sterke invloed hadden. Ze verwerken hun ontdekkingen in een creatieve opdracht.

Nodig tijdens de les

- Digibord
- Bijlage 1
- Papier
- Potloden, eventueel kaligrafeerpennen
- Zegellak, kaars
- Linoleum, kurken of aardappels, (guts)mesjes

Vorbereiding op de les

Zet de video's klaar op het digibord:

Introductievideo: <https://youtu.be/Ch3iMh58O9o>)

3D-reconstructie abdij: <https://www.artstation.com/artwork/QXZN8E>

Zet de [afbeelding van de pauselijke oorkonde](#) op het digibord klaar (online of zie bijlage 1).

Leg voldoende materialen klaar.

Inleiding: ik ben Jorik

Een introductievideo vertelt over de gemeente Katwijk in de Middeleeuwen: de visserij, de paardenmarkt, de Ringburgwal, het kasteel 't Sant, maar vooral: de abdij in Rijnsburg. Deze abdij had een belangrijke plek in het leven van de mensen in de omgeving. Men vond er werk en klanten, kinderen konden er naar school. De dames die er woonden waren allen van adellijke afkomst, legden een gelofte van armoede af en lieten al hun bezittingen na aan het klooster, waardoor de abdij flink welvarend was. Ook genoot zij pauselijke bescherming, vastgelegd in een indrukwekkend document met pauselijke zegel. Jorik helpt in de stallen en gaat bij de abdij naar school.

Dan wordt het onrustig in het land, het katholieke geloof mag op een gegeven moment niet meer uitgeoefend worden. De nonnen vluchten naar Leiden en nemen al hun bezitting mee. Behalve... een mooie zilverchat die ze niet meer kunnen dragen. Eén van de nonnen vraagt Jorik de chat te bewaren, voor als ze ooit terug komen. Jorik is immers een aardige jongen die goed te vertrouwen is. Ze drukt hem een document in handen waarop de vindplaats van de chat terug te herleiden valt. Maar de nonnen komen niet meer terug en Jorik heeft het geheim van de chat altijd bewaard.

Nu wil het museum de chat heel graag boven water halen. Helpen de leerlingen zoeken?

Bespreek de video kort na:

- Wat wist je al? Wat was nieuw?
- Wat herken je nog van nu?

Bekijk (vooraf of na de introductievideo) ook de 3D reconstructie van de abdij: hoewel er nog maar weinig van de oorspronkelijke abdij over is, is er na veel onderzoek een video gemaakt, die je meeneemt op ontdekkingsstocht door de abdij heen.

Opdracht: een middeleeuwse brief

De abdij van Rijnsburg krijgt in de 12de eeuw een oorkonde met pauselijk zegel, waarin de paus bescherming aan de abdij belooft.

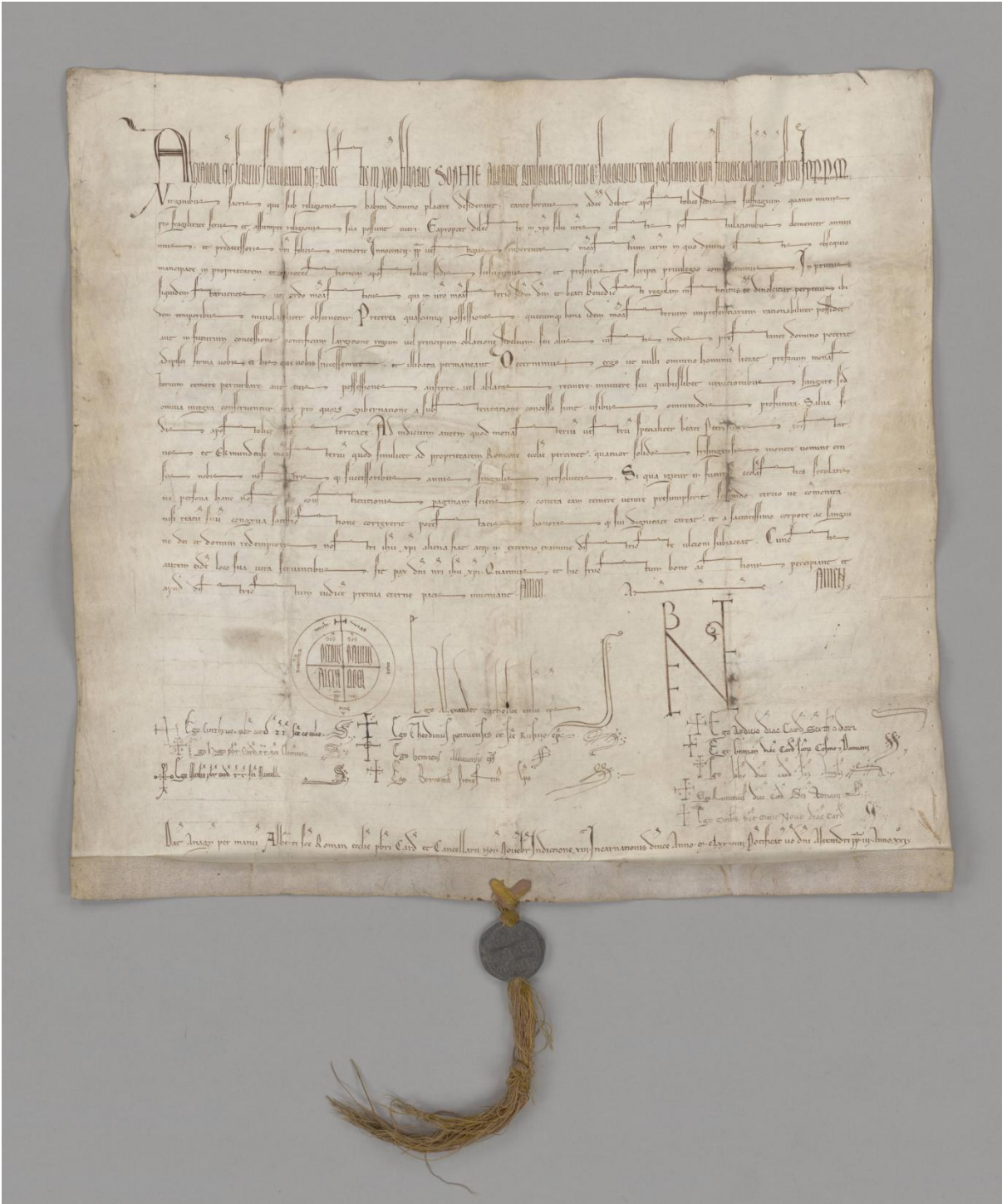
Bekijk de oorkonde met zegel goed samen met de leerlingen (zie bijlage 1 of [online](#)). Wat zien we, wat valt op? Bekijk ter inspiratie eventueel ook het wapen/ [zegel](#) van de abdij (zie bijlage 1 of online).

Geef vervolgens de leerlingen de opdracht om '[op zijn Middeleeuws](#)' een brief met sierlijke letters te schrijven (dat wordt ook wel 'verlucht' genoemd).

Ook mogen ze er een zegel bij ontwerpen dat ze eventueel uitsnijden in linoleum, kurk of aardappel en 'afdrukken' in zegellak (te koop bij knutsel- of kantoorwinkels).

Bijlage 1: beeldmateriaal

Pauselijke oorkonde ('bul') uit 1179. (Bij les 1)

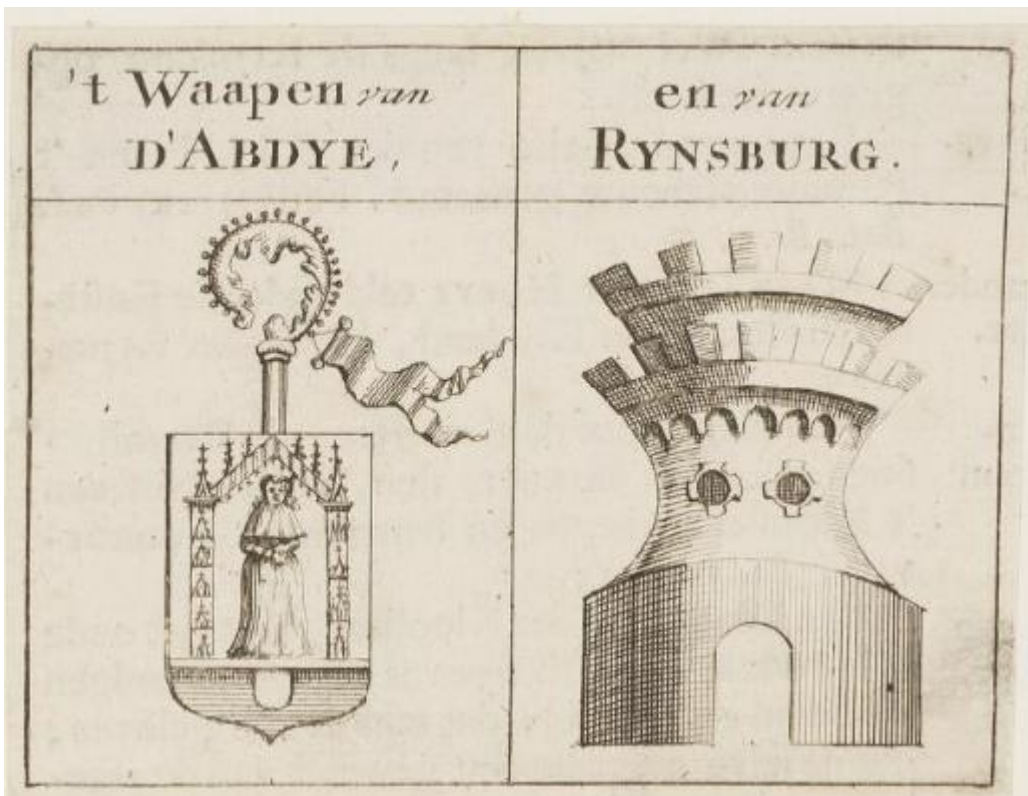

Bron: Nationaal Archief

Zegel Abdij van Rijnsburg (bij les 1)

Wapen van de Abdij van Rijnsburg en van Rijnsburg (bij les 1)

Bron: Erfgoed Leiden en omstreken